

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobkyň **a) M. T.**, a **b) nezl. M. A.,** obě státní příslušnost Ukrajina, žalobkyně b) zastoupena žalobkyní a) jakožto zákonnou zástupkyní, obě t. č. Praha 6, Heinemannova 2695/6, obě zastoupené JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Plzeň, Jablonského 604/7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 3. 2013, č. j. 41 Az 19/2012 - 25,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 3. 2013, č. j. 41 Az 19/2012 - 25, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 26. 11. 2012, č. j. OAM-334/ZA-ZA06-ZA04-2012 (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítl žalovaný žádost žalobkyň o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) jako zjevně nedůvodnou s tím, že žalobkyně neuváděly skutečnosti svědčící pro závěr, že by mohly být vystaveny pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo § 14a zákona o azylu. Rozhodnutí žalovaného napadly žalobkyně žalobou u Krajského soudu v Brně; ten ji rozsudkem ze dne 20. 3. 2013, č. j. 41 Az 19/2012 - 25, zamítl.

V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že žalobkyně a) tvrdila, že zemi původu opustila proto, že jejímu manželovi vyhrožovali členové náboženského společenství a byl i fyzicky napaden; jednou tito lidé vyhrožovali, *„že by se mohlo něco stát*

jejich dceři, žalobkyni samotné ani dceři však nikdy nikdo nevyhrožoval". Po posouzení skutečností, uvedených žalobkyní a), dospěl krajský soud k závěru, že ani jedna z podmínek § 12 písm. a) nebo b) zákona o azylu nebyla v jejich případě naplněna. Žalobkyni a) nikdo nepronásledoval z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, jí samotné nikdo nevyhrožoval a v případě nezletilé dcery šlo pouze o ojedinělou skutečnost, kdy žalobkyni a) cizí lidí naznačoval, že by se dceři eventuelně mohlo něco stát.

Krajský soud připomněl, že smyslem azylového práva není poskytnout ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; podle jeho názoru chce žalobkyně a) na území ČR zůstat a chce si s manželem a dcerou legalizovat pobyt; na území ČR už žalobkyně a) delší dobu pobývala a žije zde bratr jejího manžela, který rodině pomáhá. Závěr krajského soudu o snaze o legalizaci pobytu podporuje i to, že žalobkyně a) nepožádala o udělení mezinárodní ochrany pro sebe a pro svou dceru bezprostředně po jejich přicestování na jaře roku 2011; podání žádosti až po jednom a půl roce svědčí o účelovosti takového postupu. Tvrzení, že o možnosti žádat o udělení mezinárodní ochrany žalobkyně a) vůbec nevěděla, považoval krajský soud taktéž za účelové.

Pokud jde o doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, ani tu nelze, dle názoru krajského soudu, poskytnout v případě jakýchkoli, byť intenzivně pociťovaných, obav cizince z návratu do země původu, ale jen v případě taxativně vypočtených zákonných důvodů. Podle krajského soudu nelze žalobkyní a) popisované potíže pod předmětné ustanovení podřadit. Žádnou skutečnost uvedenou v § 14a odst. 2 zákona o azylu neuváděla a nic z toho jí ani její dceři nehrozí. Na území Ukrajiny nehrozí žalobkyni a) ani její dceři vážná újma, neboť jim osobně nikdo nevyhrožoval; pokud byl manžel žalobkyně a) ten, komu bylo ze strany náboženského společenství nějakým způsobem vyhrožováno, tak bylo zjištěno, že on sám je účastníkem řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Rozsudek napadly žalobkyně a) a b) [dále jen „stěžovatelky a) a b)"] kasační stížností, v níž uplatňují důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b), d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.").

Stěžovatelky uvedly, že odvíjí své kasační důvody plně od kasačních důvodů manžela a otce I. M.

Stěžovatelka a) nesouhlasí s názorem krajského soudu, že potíže jejího manžela se členy sekty *Subotniků* nesouvisí s žádným azylově relevantním důvodem podle § 12 zákona o azylu. Po skutkové stránce uvedla, že její manžel pro členy sekty vykonával práci, spočívající v rozvozu náboženských knih. Členové sekty nebyli s jeho prací spokojeni a vyměřili mu „pokutu" ve výši 10 000 hřiven a povinnost nadále pracovat pro sektu bez nároku na odměnu. Jelikož manžel stěžovatelky a) odmítl sektě zaplatit či pro ni cokoliv dalšího vykonávat, vyhrožovali členové sekty jemu i jeho rodině. V jednom případě byl manžel stěžovatelky a) i fyzicky napaden. Přestože se pokusil vyhledat pomoc u policie, byl odmítnut, neboť nebyl schopen usvědčit konkrétní pachatele. Po odjezdu manžela navštívili členové sekty též stěžovatelku a), dotazovali se jí na manžela a vyhrožovali jí únosem dcery.

Žalovaný i krajský soud se snažili vytvořit dojem, že důvodem potíží manžela stěžovatelky a) byly pouze dluhy. Skutečným důvodem však byla jeho snaha vymanit se z područí vlivné sekty. Ta ho, pod záminkou fiktivně vytvořeného „dluhu“, systematicky pronásledovala, neboť s ní odmítl nadále spolupracovat. Důvodem pronásledování manžela stěžovatelky a) tedy nebyly dluhy (které byly vytvořeny fiktivně, a proto je nelze ani za dluhy považovat), nýbrž jeho neposlušnost ve vztahu ke členům sekty. Osoby, které si znepřátelí členy sekty, mající v zemi značný vliv, lze podle názoru stěžovatelky a) považovat za sociální skupinu ve smyslu § 12 odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatelky zároveň splňují i podmínku odůvodněného strachu z pronásledování; přitom odkazují na čl. 4 odst. 4 a čl. 9 odst. 2 písm. a) směrnice Rady 2004/83/ES, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Stěžovatelka a) uvádí, že ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. a) kvalifikační směrnice byl její manžel v zemi původu vystaven psychickému a fyzickému násilí, neboť mu bylo opakovaně vyhrožováno a byl též fyzicky napaden.

Původci pronásledování byly sice soukromé osoby; stát původu ovšem nebyl schopen manželovi stěžovatelky a) poskytnout efektivní pomoc. Přes všechnu snahu byly jeho pokusy podat trestní oznámení policií odmítnuty a policie následně informovala členy sekty o jeho nezdařilém pokusu domoci se ochrany. Stěžovatelka a) uvádí, že je velmi pravděpodobné, že samotní policisté byli členy sekty či s ní úzce spolupracovali a právě s ohledem na sociální skupinu, do které manžel stěžovatelky a) v zemi původu spadá, mu odmítli pomoci. Žalovaný i krajský soud kladou manželu stěžovatelky a) k tíži, že se neobrátil na nadřízené orgány; tvrzení o nemožnosti domoci se ochrany před nezákonným jednáním soukromých osob u ukrajinských státních orgánů však nebylo v řízení dostatečně zkoumáno, respektive vyvráceno. Žalovaný odkázal pouze na obecnou Informaci MZV ČR, kterou však nelze považovat za nezávislou. Další důkazy či zprávy ze země původu z různých zdrojů, týkající se například sekty *Subotniků* a její provázanosti s policií, si žalovaný neopatřil.

Stejného pochybení se podle stěžovatelky a) dopustili žalovaný i krajský soud při hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Manžel stěžovatelky a) se v žalobě dovolával nebezpečí vážné újmy, neboť státní orgány mu v zemi původu neposkytnou dostatečnou ochranu před pronásledováním. Krajský soud toliko uvedl, že pokládá tyto obavy za přehnané, neboť na území ČR je již dlouhou dobu a nikdo ze země původu ho nekontaktoval a nevyhrožoval mu. Tato argumentace je zcela nelogická. Prokázání vážné újmy není podmíněno tím, aby potíže žadatele pokračovaly i po odchodu ze země původu. Jeho pronásledovatelé sice nezjistili místo jeho pobytu, to však neznamená, že tak nebudou moci učinit na Ukrajině.

Stěžovatelka a) konečně namítla nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů, neboť soud nevypořádal námitku o nemožnosti využití institutu vnitřního přesídlení a dále námitku, že na zjištěný skutkový stav byl nesprávně aplikován § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Krajský soud navíc v rozporu se zjištěnými skutečnostmi uvedl, že stěžovatelce a) ani její dceři osobně nikdo nevyhrožoval; toto tvrzení však nemá oporu ve spisovém materiálu, neboť z pohovorů jednoznačně

vyplynulo, že i stěžovatelky se staly obětí vyhrožování ze strany členů sekty. Stěžovatelka a) uzavírá, že žalobní námitky krajský soud nevypořádal buď vůbec, nebo pouze převzal argumentaci žalovaného.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se zcela ztotožňuje s rozsudkem krajského soudu, popírá oprávněnost kasační stížnosti a navrhuje její zamítnutí.

Po shledání přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou, zda stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelek a je tedy přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 – 57, dostupném z www.nssoud.cz. V rozhodnutí posledně zmiňovaném dospěl k závěru, že „*případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.*“ Současně však „*[i]nstitut nepřijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. nelze vykládat tak, že není důvodu považovat za přijatelnou kasační stížnost opřenou o – per se důvodné – námitky proti procesnímu pochybení krajského soudu, jestliže podle obsahu spisu lze s vysokou mírou pravděpodobnosti mít za to, že i kdyby k tomuto procesnímu pochybení nedošlo, rozhodnutí ve stěžovatelově věci by nebylo pro něho příznivější.*“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006 – 67, publikovaný pod č. 1219/2007 Sb. NSS). Právě takové pochybení Nejvyšší správní soud zjistil v daném případě; krajský soud totiž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Přitom přihlédl i k důvodům, které je povinen zkoumat z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4, věta za středníkem s. ř. s. Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost je důvodná.

Úvodem Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že nyní projednávaná věc souvisí s jinou soudní věcí, vedenou u zdejšího soudu pod sp. zn. 2 Azs 9/2013, týkající se manžela stěžovatelky a) a otce stěžovatelky b) I. M., tj. hlavy rodiny. K posuzování provázaných žádostí rodinných příslušníků o mezinárodní ochranu se již Nejvyšší správní soud vyslovil v tom smyslu, že „*žádosti o udělení mezinárodní ochrany jsou v případě rodinných příslušníků zpravidla vzájemně provázané a dotýkají se rodiny jako celku. Postavení dítěte žádajícího o mezinárodní ochranu se přitom ve většině případů odvíjí od postavení rodičů žádajících o udělení mezinárodní ochrany.*“ (rozsudek ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 – 57, publikovaný pod č. 1943/2009 Sb. NSS). V kasační stížnosti stěžovatelky odvozují od I. M. své azylové důvody, nicméně ve správním řízení tvrdily i to, že stěžovatelce a) členové

náboženského společenství vyhrožovali únosem dcery, přičemž toto byl důvod, pro který obě opustily zemi původu a odjely za manželem (otcem) do ČR. Je nutno rovněž doplnit, že pokud rodinní příslušníci odvozují své azylové důvody od hlavy rodiny, je třeba, aby tuto skutečnost řádně uplatnili v žalobě. To však stěžovatelky neučinily. Stěžovatelky v žalobě toliko uvedly, že jejich obavy z návratu do vlasti jsou důsledkem jednání a výhružek ze strany osob, kterým manžel dluží peníze; přitom ani výslovně neodkázaly na důvody manželovy žádosti a na jím podanou žalobu. Stěžovatelky tak v žalobě argumentovaly především svými vlastními potížemi v zemi původu a obavami z návratu.

Nejvyšší správní soud se nejprve z povahy věci zabýval posouzením námitek stěžovatelek, vztahujících se k nepřezkoumatelnosti rozsudku pro nedostatek důvodů. Stěžovatelky namítají, že krajský soud řádně neposoudil žalobní námitku o nemožnosti využití institutu vnitřního přesídlení a dále námitku, že žalovaný na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Tento názor Nejvyšší správní soud nesdílí. Ačkoliv krajský soud skutečně výslovně nereagoval na argumentaci stěžovatelek o nemožnosti nalezení účinné ochrany v jiných částech země původu, jednalo se pouze o jeden z argumentů podporující žalobní bod, dle kterého byly stěžovatelky [v souvislosti s potížemi manžela stěžovatelky a)] pronásledovány členy náboženského společenství. Krajský soud se touto námitkou zabýval a uvedl, proč má za to, že potíže stěžovatelek nesouvisely s žádným z azylově relevantních důvodů podle § 12 zákona o azylu. Odůvodnění napadeného rozsudku v tomto směru splňuje požadavky kladené na přezkoumatelnost soudního rozhodnutí. Nevypořádání se s dílčím argumentem stěžovatelek totiž nutně nemusí vést k nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí. Jak konstatoval Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008 - 130, *„[p]řestože je třeba na povinnosti dostatečného odůvodnění rozhodnutí z hlediska ústavních principů důsledně trvat, nemůže být chápána zcela dogmaticky. Rozsah této povinnosti se totiž může měnit podle povahy rozhodnutí a musí být posuzován ve světle okolností každého jednotlivého případu. Zároveň tento závazek nemůže být chápán tak, že vyžaduje za všech okolností podrobnou odpověď na každý jednotlivý argument účastníka*“. Obdobně se z rozsudku zdejšího soudu ze dne 25. 3. 2010, č. j. 5 Afs 25/2009 – 98, publikovaného pod č. 2070/2010 Sb. NSS, podává, že *„[s]oud, který se vypořádává s (...) argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikovaný pod č. 689/2005 Sb. NSS). Na druhou stranu podle ustálené judikatury nelze povinnost soudu řádně odůvodnit rozhodnutí chápat tak, že musí být na každý argument strany podrobně reagováno*“.

Pokud je nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spatřována i v tom, že krajský soud výslovně nereagoval na námitku, dle které byl na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikován § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu, ani zde nelze kasační stížnosti přisvědčit. Podle tohoto ustanovení platí, že *žádost o udělení mezinárodní ochrany se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.* Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107, publikovaného pod č. 2289/2011 Sb. NSS, platí, že *„[ž]ádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany,*

které se k těmto skutečnostem vztahují. Zamítnout žádost podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, může správní orgán jen tehdy, nepřichází-li v úvahu žádná z takovýchto forem mezinárodní ochrany; tento závěr musí v rozhodnutí odůvodnit." Žalovaný těmto požadavkům dostál, neboť v napadeném rozhodnutí posuzoval všechny zákonné formy mezinárodní ochrany. Stěžovatelky své žalobní body směřovaly výslovně do toho, že splňují podmínky pro udělení azylu podle § 12, respektive pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Těmito žalobními body se krajský soud zabýval a dospěl k závěru, že stěžovatelky podmínky pro udělení azylu ani pro udělení doplňkové ochrany nesplňují. Je pravdou, že následně krajský soud nepřipojil dovětek o tom, že byly splněny podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, nicméně považovat rozsudek jen z tohoto důvodu za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů by bylo nepřípustně formalistické. Ostatně tato námitka byla stěžovatelkami v žalobě uplatněna pouze obecně; stěžovatelky například nenamítaly žádné konkrétní procesní pochybení žalovaného, apod.

Stěžovatelky dále poukázaly na to, že krajský soud navíc v rozporu se zjištěnými skutečnostmi uvedl, že stěžovatelce a) ani její dceři osobně nikdo nevyhrožoval; toto tvrzení podle nich nemá oporu ve spisovém materiálu, neboť z pohovorů jednoznačně vyplynulo, že i stěžovatelky se staly obětí vyhrožování ze strany členů sekty. Nejvyšší správní soud z napadeného rozsudku zjistil, že krajský soud při hodnocení naplnění podmínek § 12 zákona o azylu uvedl, že stěžovatelce a) nikdo nevyhrožoval a v případě stěžovatelky b) se jednalo o ojedinělou skutečnost (výhružka jejím únosem); při hodnocení podmínek § 14a zákona o azylu však krajský soud konstatoval, že stěžovatelce a) ani její dceři osobně nikdo nevyhrožoval. Tyto dva odlišné skutkové závěry navozují rozpornost odůvodnění napadeného rozsudku. Ze správního spisu je přitom patrné, že stěžovatelce a) mělo být vyhrožováno ze strany členů náboženského společenství únosem dcery, tj. tato výhružka měla být učiněna přímo vůči žalobkyni a), avšak týkala se žalobkyně b); ve svém důsledku však bylo vyhrožováno oběma stěžovatelkám. Z rozsáhlé judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 – 76, rozsudek ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 27/2008 – 76, rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, publikovaný pod č. 133/2004 Sb. NSS, rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 – 130, publikovaný pod č. 244/2004 Sb. NSS) se podává, že rozsudek soudu je nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost, např. pokud z něho jednoznačně nevyplývá, podle kterých ustanovení a podle jakých právních předpisů byla v kontextu podané správní žaloby posuzována zákonnost napadeného správního rozhodnutí; pokud je jeho odůvodnění vnitřně rozporné, popřípadě je-li výrok v rozporu s odůvodněním; pokud z jeho výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně jehož výrok je vnitřně rozporný; dále se jedná o případy, kdy nelze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Z uvedeného je patrné, že nyní posuzovaný rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost, neboť jeho odůvodnění je vnitřně rozporné, vystavěné na dvou kontradiktorních skutkových závěrech, které si přímo odporují. Nelze připustit, aby soud při skutkovém hodnocení věci na jednom místě připustil, že k určitému vyhrožování došlo, a na jiném místě rozsudku bez dalšího uvedl, že nikomu vyhrožováno nebylo; takový postup postrádá logiku, nemá oporu ve spisovém materiálu a způsobuje i nepoužitelnost učiněných právních závěrů ze strany krajského soudu, neboť právní závěry vystavěné na rozporných skutkových závěrech nemohou

obstát. K uvedenému pochybení krajského soudu přihlédl zdejší soud z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4, věta za středníkem s. ř. s.

V tomto kontextu je rovněž nutné krajský soud upozornit na to, že podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu nelze hodnotit ve vztahu k tomu, co se stěžovatelkám dělo v zemi původu před jejich odchodem (tj. zda jim bylo v minulosti vyhrožováno či nikoliv), nýbrž ve vztahu k tomu, co by mohlo nastat pro případ jejich návratu do země původu. *„Podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.*“ (tento právní názor je plně použitelný i přesto, že právní úprava překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu byla s účinností od 1. 9. 2006 nahrazena institutem doplňkové ochrany podle § 14a tohoto zákona, při zachování stávající podstaty tohoto institutu - viz rozsudek zdejšího soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69).

K dalším kasačním námitkám Nejvyšší správní soud konstatuje, že není pravdou, že by se krajský soud či žalovaný pokoušeli navodit představu, že potíže manžela stěžovatelky a) jsou spojeny toliko s tím, že dlužil peníze členům náboženského společenství. Žalovaný v napadeném rozhodnutí odkázal na rozhodnutí ve věci manžela stěžovatelky a), v němž popsal jeho výpověď a z těchto skutkových zjištění vycházel; jednoznačně zde uvedl, že důvodem potíží manžela stěžovatelky a) se členy náboženského společenství byla snaha těchto členů donutit ho bezplatně vykonávat pracovní činnost. Krajský soud vycházel ze zjištění žalovaného, rovněž však z toho, co uvedly stěžovatelky v žalobě; zde stěžovatelky uvedly, že manžel (otec) měl potíže s osobami, kterým dluží peníze. Krajský soud navíc v napadeném rozsudku toliko konstatoval, že manželu stěžovatelky a) bylo vyhrožováno ze strany členů náboženského společenství a byl fyzicky napaden; o motivu se krajský soud vůbec nezmiňoval.

Stěžovatelky dále tvrdily, že původci pronásledování byly soukromé osoby, přičemž stát původu nebyl manželovi stěžovatelky a) schopen poskytnout efektivní pomoc. Tuto argumentaci odkazující na potíže manžela stěžovatelky a), je třeba odmítnout pro nepřípustnost podle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť ji neuplatnily v žalobě, ač tak učinit mohly; navíc stěžovatelky samotné se předtím, než opustily zemi původu, ani nepokusily nalézt účinnou ochranu u státních orgánů; stěžovatelka a) nikde neohlásila, že jí bylo vyhrožováno únosem dítěte. K problematice vyhrožování ze strany soukromé osoby navíc existuje rozsáhlá judikatura; Nejvyšší správní soud odkazuje například na svůj rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, z něhož se podává, že *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.*“ Obdobně se touto problematikou zdejší soud zabýval

též v rozsudcích ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 – 51 a ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 – 49.

Stěžovatelky také tvrdily, že v řízení před žalovaným nebyla dostatečně prokázána možnost domoci se ochrany před nezákonným jednáním soukromých osob u ukrajinských státních orgánů. Této námitce ovšem nelze přisvědčit, neboť ve správním spise je založena Informace MZV ze dne 19. 1. 2010, která se danou problematikou zabývá. Pokud nyní stěžovatelky tvrdí, že tuto zprávu nepovažují za nezávislou, nelze než konstatovat, že jde o tvrzení, které neuplatnily ani v řízení před žalovaným ani před krajským soudem, ač tak učinit mohly; z toho důvodu se jím Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 5 s. ř. s. nemohl zabývat. Stěžovatelky namítaly i to, že si žalovaný měl opatřit další zprávy z jiných zdrojů, ohledně postavení náboženského společenství *Subotnici* a jeho propojení na orgány policie. Nejvyšší správní soud má nicméně za to, že opatření těchto informací bylo nadbytečné, neboť ve správním řízení bylo zjištěno, že pokud snad stěžovatelky měly s náboženským společenstvím potíže z důvodů náboženských, šlo o potíže se soukromou osobou; jejich potíže byly tedy ryze osobního rázu. Ve správním řízení pak stěžovatelky ani ničeho konkrétního netvrdily o propojení náboženského společenství s policií; jejich úvahy zůstaly na úrovni domněnek a spekulací, ač břemeno tvrzení azylově relevantních důvodů leželo především na nich (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, č. j. 6 Azs 224/2004 – 37). Na tomto místě lze odkázat i na závěry uvedené v rozsudku zdejšího soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dle kterého „*absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen stěží nahrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými (...) Pokud však žadatel o azyl žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je (...) problematická, nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu.*“ V kasační stížnosti pak stěžovatelky otázku propojení náboženského společenství s policií podrobněji rozvedly; tyto argumenty ale považuje zdejší soud za spekulativní a účelové, a to právě pro způsob jakým byly uplatněny. Obdobně Nejvyšší správní soud nazírá i na stížnostní tvrzení, že manžel stěžovatelky a), jakožto osoba, která si znepřátelila vlivnou sektu na Ukrajině, tvoří součást sociální skupiny osob, které mají ve vlasti shodné potíže. Uvedenou námitku je třeba navíc vyhodnotit jako nepřípustnou ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť stěžovatelky v žalobě ničeho netvrdily o tom, že by manžel (otec) či ony byli pronásledováni pro příslušnost k určité sociální skupině podle § 12 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, ač tak bezesporu učinit mohly. Stejně tak se zdejší soud nemohl zabývat námitkami týkajícími se čl. 4 odst. 4 a čl. 9 odst. 2 písm. a) kvalifikační směrnice, neboť se opět jedná o námitky nepřípustné podle § 104 odst. 4 s. ř. s.

Konečně stěžovatelky nesouhlasily se závěry krajského soudu, kterými odůvodnil názor, že u manžela stěžovatelky a) nejsou splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Závěry krajského soudu o tom, že manželovy obavy pokládá za přehnané, neboť, po celou dobu, co se nachází na území ČR, ho ze země původu nikdo nekontaktoval a nevyhrožoval mu, ani ho fyzicky nenapadl, považují stěžovatelky za nelogické. Tvrdí, že prokázání vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu není podmíněno tím, aby jeho potíže pokračovaly i po odchodu ze země původu v zemi, v níž žádá o udělení mezinárodní ochrany. Těmito námitkami se Nejvyšší správní soud

nemohl vůbec zabývat, neboť se zcela míjí s obsahem napadeného rozsudku a věcně směřují do odůvodnění rozsudku, týkajícího se manžela stěžovatelky a). Krajský soud ve vztahu k doplňkové ochraně podle § 14a zákona o azylu hodnotil obavy z návratu, které se týkají stěžovatelek, byť svou úvahu zatížil nepřezkoumatelností, jak již bylo vyloženo výše. K důvodům manžela stěžovatelky a), pro které se obává návratu do vlasti, krajský soud uvedl toliko, že zjistil, že je sám žadatelem o udělení mezinárodní ochrany; tento závěr je sice poněkud nelogický, nicméně ze strany stěžovatelek nebyl napaden žádnou kasační námitkou.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud naznal, že je naplněn kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a proto mu nezbylo než napadený rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 3, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. srpna 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu